

L'esport autòcton a l'escola: EL TIR DE FONA

Joan Carbonell, Emília López, Xavier Ponseti i Lluís Sanchis.

BREU RESSENYA HISTÒRICA

L'esport de tir de fona recull la tradició històrica dels foners Balears, que es servien amb gran habilitat d'aquest artifici per a la caça i enfront dels seus enemics com a forma atlètica de llançament.

Els indígenes de les Balears tingueren fama de bons tiradors de fona:

... "foren els caçadors més hàbils en la modalitat de tir més delicada i que exigeix les millors qualitats físiques".

Julià a la història de les Gàlies:

... "les seves armes són tres fones de les quals duen una envoltant el cap, l'altra envolta el ventre i l'altra a la mà, en el combat llancen pedres molt més grosses amb tal força que semblen tirs de catàpulta que perforen escuts, cascs i qualsevol cuirassa protectora".

Diodor «la vida en España en la época Romana» de V.J.Serra:

... "i agafant el gaiato que duia sempre a la mà trià del torrent cinc pedres ben llises, les posà dins la taleca de pastor que duia amb ell, agafà la fona a la mà i va anar a cercar el filisteu".

Llibre dels reis.cap.XVIII:

... "fugen els moros sorpresos per l'amo, un dels moros, veient es mal joc es carregà sa criada a becoll i fugí cap a sa costa. Per tirar-li (amb un tir de fona) havien de tirar a la criada. L'amo cridà:

Francina, decanta es cap a l'esquerra! Ella obeí i una bassetjada trencà la closca des moro i rescatà sa criada".

Francesc d'Albranca. «Folklore Menorquín. De la Poesia» Maó 1918.

EL TIR DE FONA A L'ESCOLA

Segons el D.C.B., els al·lots han de conèixer, valorar i practicar aquelles activitats que formen part de l'acerv cultural de la seva comunitat, aquelles que suposen rescatar el patrimoni cultural propi. L'esport de tir de fona recull la tradició històrica dels foners Balears, com a forma atlètica de llançament. A l'època talaiòtica, la fona havia de ser sense cap dubte, l'arma de caça i de defensa per excel·lència dels nostres avantpassats. Els foners portaven fones de tres tamany, segons la distància de tir: curta, llarga i mitjançera.

El Doctor Camps i Mercadal diu així:

"Sa bassetja era un arma de tir molt bona quan no més havia de lluitar amb s'arcabús i sa ballesta. Era de més alcanç i de repetició, comparada amb les altres armes, i els projectils (pedres) inacabables".

Queda doncs ben palesa la importància dels foners balears dins el conjunt de tropes auxiliars de l'exèrcit romà i cartaginès. Participació interessada doncs eren mercenaris, soldats amb un sou.

TIPUS DE LLANÇAMENT

Volteig vertical: la fona roda paral·lela al cos.

Volteig oblic: la fona roda per damunt el cap formant una circumferència obliqua.

Volteig horitzontal: la fona roda per damunt del cap, com si fos un helicòpter.

LLANÇAMENTS

Fixar el peu esquerre damunt la línia recta imaginària que va cap a la diana.

Fixar el peu dret a mitja passa darrera el peu esquerre, més o manco a un pam a la dreta de la línia recta (punt de mira).

El peu esquerre és i ha de ser el punt de referència vers la diana i mai s'ha de moure. L'únic que ha de canviar de posició és el peu dret de posició basculant.

Ha de fer voltar la fona formant una circumferència obliqua. És a dir, meitat per damunt del cap i meitat a l'altura de la cintura.

El dit índex és el que ha d'entrar dins l'ansa, i el gros i l'índex són els que han de subjectar la coeta de la fona fins el moment del llançament.

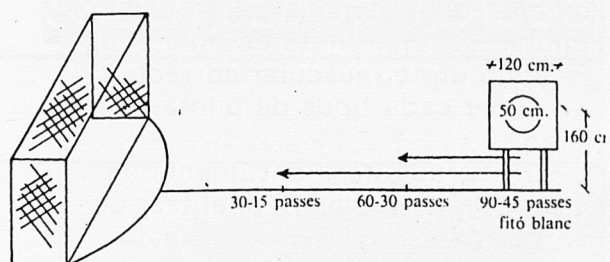
LA FONA

Estava feta d'espart, pita, pell, corda. La llargada de la fona normalment és d'una braçada.

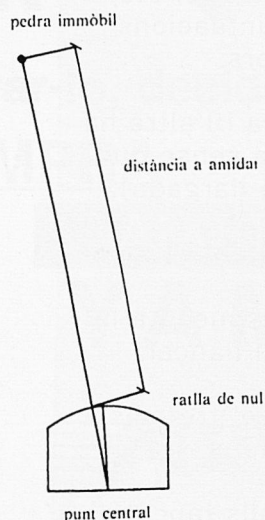
MODALITAT

Hi ha dues modalitats determinades una per la habilitat i una altra per la força.

Punteria: Els foners mitjançant els llançaments intentaran aconseguir impactar a una diana situada a quinze passes de distància.

La diana mida 1'20 x 1'20 metres, és de color blanc i en el centre hi ha un cercle de 50 cm de color negre. Les puntuacions són: 1 punt, color blanc; 2 punts, color negre.

Llarga distància: Es tracta d'engegar la pedra (en el nostre cas la pilota) a la major distància possible.

És un esport que tothom pot practicar independentment de les seves qualitats físiques i que no requereix molts de mitjans per estar a l'abast de tots. □